

Plats och tid	Stadshuset i Skövde, Kommunstyrelsensalen, kl. 13.00–15.20	
Beslutande	Mikael Wendt (L), Falköping, ordförande Karolina Bergström (S), Falköping Klara de Boer (C), Hjo ersätter Knut Indebetou (M), Hjo Anders Karlsson (S), Hjo Anders Lundgren (C), Karlsborg Peter Kornestedt (S), Karlsborg Michael Nimstad (M), Skövde, 1:e vice ordförande Anders Ahlmann (SD), Skövde Lena Åberg (L), Tibro, 2:e vice ordförande Anders Ståhl (L), Karlsborg ersätter Jessica Bolzyk (M), Tibro	
Övriga närvarande	Ersättare Linda Schultz Forsberg (S), Skövde Lars Lundgren (SP), Skövde Christer Carlsson (SD), Falköping Kenny Johansson (S), Hjo	Övriga Pelle Holmström, förbundschef Jenny Möller, avdelningschef avlopp, hälsoskydd, livsmedel Anna Toftedahl, avdelningschef miljöskydd Eleonor Daag, sekreterare Kajsa Lagergren, miljöinspektör Mia Lundin, miljöinspektör Ida Josefin Jormhed, miljöinspektör Jan Ove Johansson, miljöinspektör, § 30–32
Ajournering	Kl. 14.15-14.35	
Utses att justera	Karolina Bergström	
Underskrifter	Protokollet är justerat digitalt, se sista sidan i dokumentet.	
Sekreterare	Eleonor Daag	Paragrafer 30–38
Ordförande	Mikael Wendt (L)	
Justerare	Karolina Bergström (S)	

Innehållsförteckning

Parentation över Carl Eriksson, miljöinspektör	3
Miljönämndens verksamhetsmål för år 2024	4
Remiss om vattentjänstplan för Falköpings kommun	5
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning – förbud med vite	7
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning – förbud med vite	14
Information	22
Projektrapporter	23
Redovisning av delegationsbeslut	24
Övriga frågor	25

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 30

Parentation över Carl Eriksson, miljöinspektör

Miljöinspektör Carl Eriksson, en av Miljösamverkan östra Skaraborgs medarbetare, avled i augusti 2023. Miljönämnden hedrar hans minne med en tyst minut.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

Miljönämndens verksamhetsmål för år 2024

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att anta mål för år 2024 inom verksamhetsperspektiven tillsyn/kontroll, kund, medarbetare och finansiering.

Redogörelse för ärendet

Inför varje verksamhetsår beslutar miljönämnden om mål för verksamheten. Direktionen beslutar om övergripande strategiska mål inom respektive verksamhetsperspektiv. Nämnden beslutar om verksamhetsmål som är relaterade till direktionens strategiska mål.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2023-08-17
Miljönämndens verksamhetsmål för år 2024

Bilaga

Miljönämndens verksamhetsmål för år 2024

Remiss om vattentjänstplan för Falköpings kommun

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att lämna följande synpunkter:

Falköpings kommun har tagit fram ett bra underlag och förslag till vattenförsörjningsplan som uppfyller kraven enligt de nya bestämmelserna i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Planen kommer ge bra förutsättningar för det långsiktiga arbetet, både med VA-försörjning och med åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning som uppkommer vid skyfall.

Det är viktigt att de ytterligare utredningar och underlag som krävs för genomförandet tas fram på ett bra sätt. Planen får gärna förses med ett genomförandeavsnitt där det tydliggörs vilket ytterligare underlag som behövs och en tidsplan för när det beräknas vara framtaget.

Miljönämnden har inga synpunkter på de enskilda VA-områden, VA-bevakningsområden, VA-utredningsområden och VA-utbyggnadsområden som identifieras i planen.

Vilka regnhändelser som ska betraktas som skyfall bör tydligare motiveras. Skyfallsmodellerna har enligt planen belastats med nederbörd av återkomsttider 30-, 100-, 200- och 500-årsregn med en klimatfaktor på 1,4. Det är bra men det bör tydliggöras vad det innebär i praktiken. SMHI:s definition av skyfall är till exempel minst 50 mm regn på en timme eller minst 1 mm på en minut.

Planen redovisar hur bortledandet av spill- och dagvatten riskerar att påverkas vid skyfall, men inte vattenförsörjningen. Om det är så att vattenförsörjningen inte riskerar att påverkas vid skyfall bör det framgå och motiveras.

Det är positivt att planen identifierar behovet av att förstärka reservvattenförsörjningen och att arbete med detta pågår.

Det framgår av planen att kapaciteten i dagvattennätet behöver ökas. Det bör framgå tydligare av planen hur detta arbete ska fortskrida.

MN § 32 forts.

Redogörelse för ärendet

Före den 1 januari 2024 ska varje kommun anta en plan för den långsiktiga planeringen av allmänna vattentjänster. Falköpings kommun har tagit fram ett förslag till vattentjänstplan som sträcker sig cirka tolv år framåt. Planen har identifierat 25 områden som skulle kunna utgöra framtida verksamhetsområden för vatten och avlopp.

Falköpings kommun önskar svar senast den 31 augusti 2023.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2023-08-17
Remiss från Falköpings kommun

Beslutet skickas till

Falköpings kommun, kommunstyrelsen, kundtjanst.va@falkoping.se

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning – förbud med vite

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Falköpings kommun
Besöksadress: [REDACTED]
Verksamhetsutövare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED], [REDACTED], ägare till fastigheten [REDACTED], att från och med sex månader efter att han har fått del av detta beslut, släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening.

Nämnden beslutar att förena ovanstående förbud med ett vite om **75 000** kronor.

Beslutet gäller tills verksamhetsutövaren har kopplat bort den befintliga avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar reningslösning. Verksamhetsutövaren kan också välja att upphöra med utsläppet.

Hur man överklagar

Verksamhetsutövaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg besökte den 25 maj 2012 verksamhetsutövarens fastighet [REDACTED] med adressen [REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppsanläggningen.

Då konstaterade nämnden följande:

- Verksamhetsutövarens slamavskiljare kunde inte inspekteras eftersom den bräddats så att inga mellanväggar var synliga.
- Nämnden kunde inte hitta något efterföljande godkänt reningssteg.

Efter inspektionen skickade nämnden verksamhetsutövaren ett meddelande där nämnden beskrev bristerna hos verksamhetsutövarens avloppsanläggning. Nämnden informerade också om att verksamhetsutövaren då hade möjlighet att vidta åtgärder och om att det först krävs en ansökan till nämnden.

Miljönämnden förbjöd sedan utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Förbudet började gälla den 1 juli 2018.

MN § 33 forts.

Nämnden fattade den 21 januari 2019 ytterligare ett beslut om förbud av utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Denna gång förenade nämnden förbudet med ett vite om totalt 50 000 kronor. Förbudet började gälla den 1 oktober 2019.

Miljönämnden genomförde en uppföljande inspektion av avloppsanläggningen på den aktuella fastigheten den 2 maj 2023 och konstaterade följande:

- Verksamhetsutövarens slamavskiljare uppfyller inte dagens krav eftersom den är vittrad i bland annat mellanväggarna, det fanns stora mängder slam i den andra kammaren och eftersom den består av endast två kamrar.
- Nämnden kunde inte hitta något efterföljande godkänt reningssteg. Verksamhetsutövaren uppgav att avloppet förmodligen rinner ut i en ledning i skogen bakom huset. Verksamhetsutövaren lämnade också över ett fastställelsebevis från 1970 som tyder på att det går en ledning in i skogen.
- Verksamhetsutövaren bor på fastigheten och använder den bristfälliga avloppsanläggningen kopplat till bostaden med vattentoalett och bdt (bad, disk och tvätt). Nämnden konstaterade därmed att verksamhetsutövaren släpper ut otillräckligt renat avloppsvatten från huset och att han inte följt beslutet om förbud daterat den 21 januari 2019.

Efter inspektionen skickade nämnden ett meddelande till verksamhetsutövaren där nämnden beskrev avvikelserna hos verksamhetsutövarens nuvarande avloppsanläggning.

Verksamhetsutövaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som ligger till grund för detta beslut. Något yttrande har inte kommit in.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 33 forts.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan (skälighetsregeln).

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan ”Information om regler”.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att verksamhetsutövarens avloppsanläggning inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 § i miljöbalken. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Verksamhetsutövaren är därmed ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Miljönämnden bedömer att verksamhetsutövaren har möjlighet (faktisk och rättslig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

I en fungerande slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnena kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen, eftersom det är löst i vattnet. Verksamhetsutövaren har dessutom en slamavskiljare som inte uppfyller kraven när wc är påkopplat. Den är vittrad och har inte rätt utformning. En slamavskiljare för ett hushåll får inte ha en mindre våtvolymer än 2 000 liter. Slamavskiljaren ska ha tre kamrar där den stora första kammaren i slamavskiljaren ska utgöra 50 % av hela slamavskiljarens våtvolymer. Resterande volym ska fördelas lika mellan de två mindre kamrarna. Verksamhetsutövarens slamavskiljare har endast två kamrar. Slamavskiljarens väggar och mellanväggar är vittrade, så att dess slamavskiljande funktion inte längre kan garanteras. Det finns också risk att delar av betongen släpper och faller ner i slamavskiljaren och därmed stör processen. Det finns stora mängder slam i alla kammare. För att minska risken för slamflykt ska slammet samlas i den första, större kammaren, och endast mycket lite slam får tillfälligtvis komma över till de mindre kamrarna. Sammantaget innebär detta en risk att även slam och syretärande ämnen passerar igenom slamavskiljaren, som då inte uppfyller funktionskraven. Det räcker alltså inte med att bara ha en slamavskiljare för att uppfylla dagens krav på rening av avloppsvatten.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 33 forts.

Verksamhetsutövaren har inte kunnat visa att det befintliga efterföljande reningssteg har rätt dimensionering och förutsättningar för funktion. Det gäller bland annat hur många spridningsledningar som sprider ut avloppsvattnet över reningsytan, uppgifter om anläggningsmaterialets sammansättning och tjocklek, bäddens yta eller hur djupt ner i marken vattnet släpps ut. Uppgifter saknas också om den omgivande markens genomsläpplighet och beskaffenhet. Ett markbaserat reningssteg som är rätt dimensionerat tar hänsyn till hur marken är på platsen. Om det ständigt tillförs mer orenat avloppsvatten än bädden och den omgivande marken hinner ta hand om försämras reningsprocessen eller upphör helt.

En rätt dimensionerad markbaserad avloppsreningsanläggning är beroende av god tillgång till syre för att reningsprocessen, som sker med hjälp av mikroorganismer i en så kallad biohud, ska kunna fungera. Biohuden bildas ytligt i sandlagret eller i schaktbotten direkt under spridarledningarna där avloppsvattnet från slamavskiljaren fördelas ut över biohudens yta. Efter att avloppsvattnet har renats i biohuden infiltreras det vidare ner i de luftfyllda porerna mellan mineralkornen som bygger upp den nedre delen av avloppsanläggningen, för att slutligen infiltreras ut i den omgivande marken. Verksamhetsutövarens anläggning saknar luftningsrör. Det innebär att biohuden inte får tillräckligt med syre för att kunna fungera bra.

Att det står vatten ovanför utloppsledningen i slamavskiljaren indikerar att efterföljande reningssteg har börjat täppa sig. Det sker vanligen när mikrofloran i biohuden har börjat bytas ut mot andra mikroorganismer som inte är lika syreberoende. Dessa producerar mera avfallsprodukter än de syrekrävande varieteterna. Avfallsprodukterna gör det svårt för avloppsvattnet att ta sig ut från ledningarna till biohuden. Biohuden blir också mer svår genomtränglig när avfallsprodukterna ansamlas i den. Detta leder i sin tur till att miljön där biohuden finns blir alltmer blöt och att syredistributionen avtar alltmer. Det innebär att biohudens reningsegenskaper påverkas så att den inte längre renar tillräckligt bra eller att den inte renar alls.

Slamflykt från slamavskiljaren, på grund av att slamavskiljaren inte är rätt utformad eller på grund av att kammarväggarna är vittrade innebär att slampartiklar som har kommit in i efterföljande reningssteg stoppar upp avloppsvattnet och att slampartiklar ansamlas på biohuden så att den blir tjockare och mer ogenomtränglig. Detta leder till att bädden täpper sig och att reningen avtar eller upphör helt.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 33 forts.

Verksamhetsutövarens avloppsanläggning är relativt gammal. Reningen i en rätt anlagd markbaserad avloppsanläggning fungerar vanligen i 15–20 år, och därefter sker bara kvittblivning. Det innebär att avloppsvattnet fortfarande rinner undan och orenat letar sig ner genom marken. Så småningom når det grundvattnet, med stora hälsorisker som följd, eftersom grundvattnet i många fall är vår viktigaste dricksvattenkälla. Även om dricksvattnet inte är hotat innebär ändå ett avloppsutsläpp att den omgivande marken påverkas negativt.

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning.

Mark- och miljööverdomstolen har i sin dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Miljönämnden bedömer att en slamavskiljare som är utformad fel samt att det saknas godtagbart efterföljande reningssteg är mer allvarliga brister. Jämfört med Mark- och miljööverdomstolens dom är det i detta fall dessutom fråga om ett permanentushåll. Miljönämnden bedömer därför att det finns anledning att kräva att utsläpp av avloppsvatten till anläggningen upphör. Det finns stor risk att människors hälsa och miljön påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från den aktuella avloppsanläggningen. Nämnden har också tidigare beslutat om förbud förenat med vite om totalt 50 000 kronor. Nämnden har varit på plats och konstaterat att utsläpp fortfarande pågår till avloppsanläggningen. Därför bedömer nämnden att det är motiverat att förena detta nya förbud med ett högre vite för att förbudet ska följas.

Fortsatt handläggning

Verksamhetsutövaren är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om verksamhetsutövaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet börjar gälla kan nämnden ansöka om utdömande av vitet.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 33 forts.

Så här kan verksamhetsutövaren göra för att undvika vitet

Om verksamhetsutövaren fortsättningsvis ska kunna släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad, disk och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska verksamhetsutövaren använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

När ett enskilt avlopp för wc ska anläggas eller byggas om krävs tillstånd från miljönämnden. Verksamhetsutövaren behöver kontakta Miljönämnden östra Skaraborg i god tid innan några åtgärder vidtas. Det tar tid för miljönämnden att handlägga en ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också ha fått in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Verksamhetsutövaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Verksamhetsutövaren kan också välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinhämtning, samt en separat bdt-anläggning. Innan verksamhetsutövaren anlägger en bdt-anläggning måste verksamhetsutövaren anmäla det till nämnden. Även en anmälan tar tid att handlägga och nämnden kan i vissa fall behöva få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Verksamhetsutövaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Verksamhetsutövaren måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2023-08-17

Beslutet skickas till

[Redacted]

Delgivningsmetod

Mottagningskvitto

Bilagor till verksamhetsutövaren

Överklagningshänvisning

Information om regler

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 33 forts.

Information om regler

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynsreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning – förbud med vite

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Skövde kommun
Besöksadress: [REDACTED]
Verksamhetsutövare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED], [REDACTED], ägare till fastigheten [REDACTED], att från och med sex månader efter att han har fått del av detta beslut, släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening.

Nämnden beslutar att förena ovanstående förbud med ett vite om **75 000** kronor.

Beslutet gäller tills verksamhetsutövaren har kopplat bort den befintliga avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar reningslösning. Verksamhetsutövaren kan också välja att upphöra med utsläppet.

Hur man överklagar

Verksamhetsutövaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg besökte den 29 juni 2009 verksamhetsutövarens fastighet [REDACTED] med adressen [REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppsanläggningen. Den 26 januari 2016 gjordes ytterligare ett besök på fastigheten och inspektion av avloppet.

Sammantaget konstaterades att:

- Slamavskiljaren uppfyller förmodligen dagens krav, förutsatt att dess våtvolymer är minst 2 000 liter.
- Det efterföljande reningssteget, markbädden, var ur funktion. Det fanns vatten i spridarledningen. Detta visade sig genom att avloppsvattnet vid utloppsröret i slamavskiljaren stod högre än rörens nedre kant. Vid första inspektionen var slamavskiljaren fylld med avloppsvatten, så att det nådde upp till kamrarnas kanter. Efter inspektionen 2009 hade två täckdiketsbrunnar som är placerade efter markbädden rengjorts från slam. Nivån i slamavskiljaren sänktes då något, men inte till normal nivå. Detta indikerade att varken reningen eller kvittblivningen i markbädden var tillfredställande.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 34 forts.

- Markbädden har anlagts enligt tidigare lagstiftning. Den har inte utformats enligt Naturvårdsverkets tidigare allmänna råd 87:6. Den befintliga bädden var för liten och saknade fördelningsbrunn. Det fanns endast *en* spridarledning som dessutom var för kort och den saknade luftningsrör i änden.
- Markbädden anlades 1979 och är alltså väldigt gammal. Reningen i en sådan anläggning fungerar vanligen tillfredställande i 15–20 år, därefter avtar den och till slut sker endast kvittblivning.

Miljönämnden beslutade om förbud av fortsatt utsläpp av otillräckligt renat avloppsvatten den 11 april 2011. Ytterligare ett beslut om förbud togs den 13 april 2015 som då förenades med vite på 50 000 kronor. Beslutet överklagades till samtliga tre överklagningsinstanser. Mark- och miljödomstolen avslag överklagandet men tog bort vitet, vilket innebar att beslutet om förbud mot utsläpp stod kvar. I juni 2017 beslutade Mark- och miljööverdomstolen att inte ge prövningstillstånd.

Den 6 juli 2018 beslutade Miljönämnden om ytterligare ett förbud förenat med vite på 50 000 kronor. Beslutet överklagades och Länsstyrelsen beslutade att ändra första stycket i Miljönämnden östra Skaraborgs beslut om förbud men avslag överklagandet i övrigt. Beslutet överklagades till Mark- och miljödomstolen som undanröjde det överklagade beslutet och återförvisade målet till Länsstyrelsen för fortsatt behandling. Länsstyrelsen beslutade att korta ner tiden för när förbudet skulle träda i kraft och avslag överklagandet i övrigt. Beslutet överklagades ännu en gång till Mark- och miljödomstolen som avslag överklagandet. Den 26 januari 2021 beslutade Mark- och miljööverdomstolen att inte ge prövningstillstånd i frågan. Eftersom förbudet att släppa ut avloppsvatten till avloppsanläggningen började gälla 9 månader efter att beslutet vunnit laga kraft, innebar det att utsläppet skulle upphört senast 9 månader från och med den 26 januari 2021.

Miljönämnden östra Skaraborg besökte den 17 april 2023 den aktuella fastigheten [REDACTED] och gjorde en uppföljande inspektion av avloppet.

Då konstaterade nämnden att:

- Slamavskiljaren inte uppfyller dagens krav eftersom den inte avskiljer slammet tillräckligt bra. Det fanns stora mängder slam i den andra och tredje kammaren.
- Det efterföljande reningssteget, markbädden, var ur funktion. Det fanns vatten i spridarledningen. Detta visade sig genom att avloppsvattnet vid utloppsrören i slamavskiljaren stod högre än rörens nedre kant.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 34 forts.

- Markbädden har anlagts enligt tidigare lagstiftning. Den har inte utformats enligt Naturvårdsverkets tidigare allmänna råd 87:6. Den befintliga bädden var för liten och saknar fördelningsbrunn. Det fanns endast en spridarledning som dessutom var för kort. Äldre dokumentation uppger att spridarledningen ska vara 12 meter lång. Spridarledningen låg på ca 100 cm djup under markytan och dräneringsledningen låg på ca 180 cm djup under markytan, mätt med tumstock och måttband i och vid respektive brunn. Luftningsrör saknades helt på båda ledningarna.
- Markbädden anlades 1979 och är alltså väldigt gammal. Reningen i en sådan anläggning fungerar vanligen tillfredställande i 15–20 år, därefter avtar den och till slut sker endast kvittblivning.
- Verksamhetsutövaren bor på fastigheten och använder den bristfälliga avloppsanläggningen kopplat till bostaden med vattentoalett och bdt (bad, disk och tvätt). Nämnden konstaterade därmed att verksamhetsutövaren släpper ut avloppsvatten från huset till den befintliga avloppsanläggningen och att han inte följt nämndens beslutet om förbud daterat den 6 juli 2018 med de ändringar som Länsstyrelsen beslutade om den 29 maj 2020.

Efter inspektionen skickade nämnden ett meddelande till verksamhetsutövaren där nämnden beskrev avvikelserna hos verksamhetsutövarens nuvarande avloppsanläggning.

Verksamhetsutövaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Ett yttrande har kommit in till Miljönämnden östra Skaraborg. Verksamhetsutövaren anser att anläggningen uppfyller nuvarande regelverks krav på rening av näringsämnen och menar därför att vattnet som lämnar markbädden är tillräckligt renat. Verksamhetsutövaren ville visa detta genom att göra provtagning på utgående vatten från markbädden. Vidare hävdar verksamhetsutövaren att täckdicket där vattnet från markbädden släpps inte leder ut i Skeppsbrobäcken som har sämre ekologisk status än ”god”.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 34 forts.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan (skälighetsregeln).

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan ”Information om regler”.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att verksamhetsutövarens avloppsanläggning inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 § i miljöbalken. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Verksamhetsutövaren är därmed ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Miljönämnden bedömer att verksamhetsutövaren har möjlighet (faktisk och rättlig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. När verksamhetsutövarens anläggning byggdes 1979 fick fastighetsägaren tillstånd enligt en tidigare lagstiftning. Därefter har forskningen gått framåt och regelverket som rör dimensionering av enskilda avloppsanläggningar har ändrats, vilket innebär att anläggningen inte uppfyller dagens regelverk. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

I en fungerande slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnena kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen, eftersom det är löst i vattnet. En slamavskiljare för ett hushåll får inte ha en mindre våtvolymer än 2 000 liter. Den stora kammaren i slamavskiljaren ska utgöra 50 % av hela slamavskiljarens våtvolymer. Resterande volym ska fördelas lika mellan de två mindre kamrarna. I verksamhetsutövarens slamavskiljare kommer vattnet in i en av de mindre kamrarna. Verksamhetsutövarens slamavskiljare är förmodligen godtagbar, förutsatt att dess våtvolymer är minst 2 000 liter. Det räcker emellertid inte med att bara ha en slamavskiljare för att uppfylla dagens krav på rening av avloppsvatten. Ett godtagbart efterföljande reningssteg krävs också.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 34 forts.

En rätt dimensionerad markbaserad avloppsreningsanläggning är beroende av god tillgång till syre för att reningsprocessen, som sker med hjälp av mikroorganismer i en så kallad biohud, ska kunna fungera. Biohuden bildas ytligt i sandlagret eller i schaktbotten direkt under spridarledningarna där avloppsvattnet från slamavskiljaren fördelas ut över biohudens yta. Efter att avloppsvattnet har renats i biohuden infiltreras det vidare ner i de luftfyllda porerna mellan mineralkornen som bygger upp den nedre delen av avloppsanläggningen, för att slutligen samlas upp i botten av anläggningen och ledas bort. Verksamhetsutövarens anläggning saknar luftningsrör. Det innebär att biohuden inte får tillräckligt med syre för att kunna fungera bra.

Att det står vatten kvar i spridarledningarna indikerar att bädden har börjat täppa sig. Det sker vanligen när mikrofloran i biohuden har börjat bytas ut mot andra mikroorganismer som inte är lika syreberoende. Dessa producerar mera avfallsprodukter än de syrekrävande varieteterna. Avfallsprodukterna gör det svårt för avloppsvattnet att ta sig ut från ledningarna till biohuden. Biohuden blir också mer svår genomtränglig när avfallsprodukterna ansamlas i den. Detta leder i sin tur till att miljön där biohuden finns blir alltmer blöt och att syredistributionen avtar alltmer. Det innebär att biohudens reningsegenskaper påverkas så att den inte längre renar tillräckligt bra eller att den inte renar alls.

Verksamhetsutövarens befintliga bädd är för liten och det finns bara en enda spridarledning som dessutom är för kort. Det innebär att mikroorganismerna (biohuden) som står för reningen, inte har tillräcklig yta att breda ut sig på. Detta reducerar reningskapaciteten. Bäddens storlek påverkar också möjligheten att binda in näringsämnen i det tillförda bäddmaterialet.

Verksamhetsutövarens markbädd är relativt gammal. Reningen i en rätt anlagd markbaserad avloppsanläggning fungerar vanligen i 15–20 år, och därefter sker bara kvittblivning. Det innebär att avloppsvattnet fortfarande rinner undan och orenat letar sig ner genom marken. Så småningom når det grundvattnet, med stora hälsorisker som följd, eftersom grundvattnet i många fall är vår viktigaste dricksvattenkälla. Även om dricksvattnet inte är hotat, innebär ändå ett avloppsutsläpp att den omgivande marken påverkas negativt.

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 34 forts.

Mark- och miljööverdomstolen har i sin dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Miljönämnden bedömer att avsaknad av luftningsrör, för kort spridarledning samt att det står vatten i spridarledningen är mer allvarliga brister. Jämfört med Mark- och miljööverdomstolens dom är det i detta fall dessutom fråga om ett permanenthushåll. Miljönämnden bedömer därför att det finns anledning att kräva att utsläpp av avloppsvatten till anläggningen upphör. Det finns stor risk att människors hälsa och miljö påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från den aktuella avloppsanläggningen. Nämnden har också tidigare beslutat om förbud förenat med vite om totalt 50 000 kronor. Nämnden har varit på plats och konstaterat att utsläpp fortfarande pågår till avloppsanläggningen. Därför bedömer nämnden att det är motiverat att förena förbudet med ett högre vite för att förbudet ska följas.

Miljönämnden anser att verksamhetsutövaren inte har visat att anläggningen uppfyller nuvarande regelverks krav på rening. Några mätvärden från prover av utgående vatten från markbädden har inte kommit in till Miljönämnden östra Skaraborg. Vid kontrollen på plats resonerades om hur vattnet rörde sig genom landskapet efter markbädden och inspektörerna som var på plats uppfattade utifrån iakttagelser och verksamhetsutövarens uppgifter att täckdiket sannolikt slutligen leder ut i Skeppsbrobäcken. Om täckdiket inte leder ut i Skeppsbrobäcken är avloppsanläggningen oavsett att anse som så pass bristfällig att utsläpp av avloppsvatten från anläggningen måste upphöra. Miljönämnden bedömer att det verksamhetsutövaren har framfört i sitt yttrande inte ger Miljönämnden anledning att göra någon annan bedömning.

Fortsatt handläggning

Verksamhetsutövaren är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om verksamhetsutövaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet börjar gälla kan nämnden ansöka om utdömning av vitet.

Så här ska verksamhetsutövaren göra för att undvika vitet

Om verksamhetsutövaren fortsättningsvis ska kunna släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad, disk och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska verksamhetsutövaren använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 34 forts.

När ett enskilt avlopp för wc ska anläggas eller byggas om krävs tillstånd från miljönämnden. Verksamhetsutövaren behöver kontakta Miljönämnden östra Skaraborg i god tid innan några åtgärder vidtas. Det tar tid för miljönämnden att handlägga en ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden ha också fått in ett intyg från där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Verksamhetsutövaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Verksamhetsutövaren kan också välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinhämtning, samt en separat bdt-anläggning. Innan verksamhetsutövaren anlägger en bdt-anläggning måste verksamhetsutövaren anmäla det till miljönämnden. Även en anmälan tar tid att handlägga och nämnden kan i vissa fall behöva få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Verksamhetsutövaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Verksamhetsutövaren måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2023-08-18

Beslutet skickas till

Delgivningsmetod

Mottagningskvitto

Bilagor till verksamhetsutövaren

Överklagningshänvisning

Information om regler

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 34 forts.

Information om regler

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynsreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönnytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

Information

- a) Direktionsbeslut om reviderad budget för år 2023 (dnr 2023-5533)
- b) Justering av timavgifter i Miljösamverkans taxor (dnr 2023-7155)
- c) Länsstyrelsen reviderar miljönämndens tillsyn av rökfria miljöer (dnr 2023-6648)

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MN § 36

Projektrapporter

Miljönämnden har tagit del av följande projektrapporter:

- a) Miljötillsyn på bassängbad och hem för vård eller boende (dnr 2022-6022)
- b) Miljötillsyn hos kosmetiska solarier (dnr 2023-6023)
- c) Livsmedelskontroll hos vård- och omsorgsverksamheter, dricksvattenanläggningar och restauranger (dnr 2022-6393)
- d) Miljötillsyn hos tillståndspliktiga verksamheter: lantbruk och biogasanläggning (dnr 2023-1701)
- e) Miljötillsyn hos verksamheter med hästhållning (dnr 2023-5638)
- f) Miljötillsyn på fordonstvättar och drivmedelsstationer (dnr 2022-7847)
- g) Miljötillsyn på återvinningscentraler och andra avfallsanläggningar samt mindre drivmedelstationer (dnr 2023-4392)

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

Redovisning av delegationsbeslut

Miljönämnden har tagit del av listor med de beslut som miljökontoret har fattat på nämndens delegation under maj, juni och juli 2023.

Bilagor

Listor med delegationsbeslut från maj, juni och juli 2023

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

Övriga frågor

- Anders Lundgren (C) ställer en fråga om Trafikverkets redovisning av arbete med att ta bort slipers på Karlsborgsbanan.
- Anders Lundgren (C) redogör för ett webinarium om PFAS som Naturvårdsverket och länsstyrelsen har hållit.
- Lars Lundgren (SP) ställer en fråga om möjliga framtida konsekvenser av den invasiva främmande arten större rovmärla som har upptäckts i Vättern.
- Anders Lundgren (C) berättar om PFAS i Vättern och kunskapsläget i ämnet.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Karolina Bergström

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

Detta dokument är elektroniskt signerat enligt EU:s förordning eIDAS och utgör en avancerad elektronisk underskrift och är juridiskt bindande.

Signed by: MIKAEL WENDT

Date: 2023-09-08 09:52:56

BankID refno: 69a2b6c5-56c5-476d-ad8d-340bbccfbb69

Ordförande i Miljönämnden östra Skaraborg: Mikael
Wendt

Signed by: KAROLINA BERGSTRÖM

Date: 2023-09-08 10:17:07

BankID refno: 69e79330-86d7-4beb-be79-96d17dfe9d29

Ledamot i Miljönämnden östra Skaraborg: Karolina
Bergström

Signed by: ELEONOR DAAG

Date: 2023-09-08 12:58:41

BankID refno: 81a186d3-a388-4489-9a9f-15997c712194

Miljösekreterare: Eleonor Daag